

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروۆتۆکۆلەکان

١٢٣

سالی / ٢٠٢١ - بەرگی سەدو بیست و سێ

چاپی یەكەم / سالی ٢٠٢٣

پیریسٹ

- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۹) ی خولی پینجه می هه لَبژاردن - چوارشه ممه ۲۰۲۱/۱۲/۱ ل ۵
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۰) خولی پینجه می هه لَبژاردن - سی شه ممه ۲۰۲۱/۱۲/۷ ل ۴۷
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱۱) ی خولی پینجه می هه لَبژاردن - چوار شه ممه ۲۰۲۱/۱۲/۸ ل ۱۲۱

بەريژتان ھەمووتان ئەو بېيارەتان بېنيوھە كە بېيارىكى زۆر باش بوو حكومەتى ھەريىمى كوردستان و لايەنە پەيوھەندىدارەكان تەنھا ئەو بېيارە جىبەجى بىكەن زۆربەى موشكىلەكان رەنگە چارەسەر بېيت، بۆيە ئىستا راسپاردەكانى ھەر دوو لىژنە بەو ئىزافاتانەى كە ئەندامانى پەرلەمان كوردوويانە بۆ دەولەمەند كوردنى دەخەينە دەنگدان و ھەكو را و بۆچوونى پەرلەمانى كوردستان دەينىرىن بۆ لايەنە پەيوھەندىدارەكان ھەر بەريژىكى لەگەلە با دەست بەرز بىكاتەو، كى لەگەلداپە؟ بە كۆى دەنگ بېيارى ژمارە (۱۹)ى سالى (۲۰۰۴)، ھە يەكپىك لە بېرگەكانى تەوسىيەكان ئەوھە بوو، دەچىنە سەر بېرگەيەكى تىرى بەرنامەى كار بەريژان لە لىژنە تايبەتمەندەكان زۆر سوپاس، پەخش دەكرىتەوھە بەريژان داخستنى پەخش بەس بۆ ئەو بېرگەيە بوو زۆر زۆر سوپاس بۆ ماندووبوونتان دەستان خۆش، بەريژان ئەندامانى بەريژى پەرلەمان دەست بە جىبەجى كوردنى بېرگەيەكى تىرى بەرنامەى كار دەكەين دوا لە سەرۆكايەتى ھەر دوو لىژنەى ياسايى و دارايى دەكەين بفرموون بېرگەى سىيەم كە ئىستا بووھە چوارەم خويىندەوھى دووھەم بۆ پىرۆژە ياسايى ھەموارى ياسايى ھەزارەتى دارايى و ئابوورى لە ھەريىمى كوردستان عىراق بە پىيى حوكمى ماددەكانى (۸۷، ۸۸، ۸۹) لە پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان فرموون.

بەريژ زىاد جبار محمد:

بەريژ سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە پىرۆژە ياسايى ھەموار كوردنەوھى ياسايى ژمارە (۵)ى سالى (۲۰۱۰) گەيشتۆتە لىژنەكەمان سەرەتا روونكردەوھەيەك بەدەم ديارە ھەوت كۆبوونەوھە ئەنجامدراوھە بۆ ئامادە كوردنى راپۆرت بۆ ھەموار كوردنەوھى ئەم ياسايە لە ناوياندا ھەم بەريۆوھەرى گشتى دلئايى ھەم ھەزىرى ھەريىم بۆ كاروبارى پەرلەمان بەشدار بوون لە كۆبوونەوھەكان لەگەلمان، دوايى ئەوھى كە راپۆرتەكەمان ئامادە كرد بە دەستخۆشيبەوھە جەنابى سەرۆكى پەرلەمان لەگەلمان ئامادە بوو ئىمە بە گرنگمان زانى كە پيشنيارە ياسايەك ئامادە بىكرىت بۆ مەسەلەى تەئمين دلئايى كە ئىستا قانۇنەكە گۆراوھ ئەو گۆرانكارىيانەى كە دەكرىت بىرتىيە لەوھى كە بەريۆوھەرايەتتەيەكى گشتى لە ناو ھەزارەتى دارايى ھەبىت بۆ چاودىرى كردن و بەدواداچوونى ئىش و كارى ئەو شەرىكات و كۆمپانىيانەى دلئايى كە لە ھەريىمى كوردستان...

بەريژ د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك زىاد يەكسەر مەشروعەكە بخويىنەوھە دوايى دەرفەت دەدەين.

بەريژ زىاد جبار محمد:

بەريژ سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھى كە مەبەستەمە بىلېم ئىستا ئىمە بە گرنگمان زانى كە پيشنيارە ياسايەك ئامادە بىكرىت، ھە ئىستا لە ئامادە كوردنى پيشنيارە ياسايەين كە پيشكەشى سەرۆكايەتى پەرلەمان بىكرىت.

ياسايى ھەموارى ياسايى ھەزارەتى دارايى و ئابوورى ھەريىمى كوردستان داش عىراق ژمارە (۵)ى سالى (۲۰۱۰).

ماددەى (۱):

دەقى ماددەى (۱۵) ى ياسا كە ھەلدەو ھەشەتەو ۋە ئەمەى خوارەو ھە جىگەى دەگرەتەو ھە.
ماددەى (۱۵):

بەرپۆ ھەرايەتى گشتى كاروبارى دۇنيايى (تأمين)

يەكەم/ بەرپۆ ھەرىكى گشتى سەرۆكايەتى بەرپۆ ھەرايەتى كاروبارى دۇنيايى (تأمين) دەكات كە
بە لاي كەمەو ھەلگى پرونامەى زانكۆى بەرايى بىت و لە پسپۆرى ياسا يان كارگىرى يان
ئابوورى شارەزايى ھەبىت و لە دواى بەدەستەپناني ئەو پرونامەى بۇ ماو ھەك كەمتر نەبىت لە
پىنج سال.

دووەم/ بەرپۆ ھەرايەتى گشتى كاروبارى دۇنيايى چاودىرىكىردنى كۆمپانیاكانى دۇنيايى و
چالاكىيەكانى و بەدواداچوونيان لە ئەستۆ دەگرەت.

ماددەى (۲): لقەكانى كۆمپانیايى گشتى دۇنيايى لە پارىزگاكانى ھەرىمى كوردستان و ئىدارە
سەربەخۇكان دەگۆردىن بۇ بەرپۆ ھەرايەتى دۇنيايى سەربە بەرپۆ ھەرايەتى گشتى كاروبارى
دۇنيايى.

ماددەى (۳): گوازراو ۋە نەگوازراو ھەكەنى مىلاكى ۋە زىفى و تەرخانكراو داراييەكانى لقەكانى
كۆمپانیايى دۇنيايى ھەلەشاو بە پىي حوكمەكانى ئەم ياسايە دەگوازىتەو ھە بۇ ۋەزارەتى
دارايى و ئابوورى و بەرپۆ ھەرايەتى گشتى كاروبارى دۇنيايى و بەرپۆ ھەرايەتى دۇنيايى لە
پارىزگاكان.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

لەناو سندوقتانه ئەو ۋە ئەسلى پرۆژەكەيە دەخوئىتەو ھەك كاك زياد دوايى راپۆرتەكە كاك بزار
دەخوئىتەو ھە، بەلئ كاك زياد.

بەرىز زياد جبار محمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۴)

پىويستە لە سەر لايەنە پەيوەندىدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جىبەجى بكن.

ماددەى (۵)

كار بە ھىچ دەقىكى ياسايى يا برپارىكى ناكۆك لە سەر حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكرىت.

ماددەى (۶)

ئەم ياسايە لە رىكەوتى بلاوكردەو ھەى لە رۆژنامەى فەرمى ۋەقائىعى كوردستان جىبەجى
دەكرەت.

ھۆيەكانى دەرچوواندن:

لە پىناو دووبارە پەيكەربەندى رىكخستەو ھەى چاودىرى كردنى كۆمپانیاكانى دۇنيايى و
چالاكىيەكانىان ۋە گۆرپىنى كۆمپانیاى گشتى دۇنيايى بۇ بەرپۆ ھەرايەتى گشتى كاروبارى
دۇنيايى و گۆرپىنى لقەكانى كۆمپانیاى ناوبراو بۇ بەرپۆ ھەرايەتى دۇنيايى لە ھەرىمى كوردستان
داش عىراق ئەم ياسايە دەرچوونرا، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمانى كوردستان:

بەلى، راپۆرت بخویننەوه، راپۆرتى راستینراو.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان بابەت راپۆرتى لیژنەى تايبەتمەند كە راستاندنى بۆ كراوه لەلايهن لیژنەى كاروبارى ياسايى، لیژنەى كاروبارى ياسايى رۆژى دووشەممە رێكەوتى (۲۰۲۱/۱۲/۶) كاتژمێر (۱۰) ى بەيانى كۆبوونەوهى خۆى ئەنجامدا بە مەبەستى پێداچوونەوه بە دارپشتنەوهى ياسايى و دلتيا بوون لە دژ نەبوونى دەقەكان لە دەستوور و ياسا كارپێكراوهكان بە پێى حوكمەكانى ماددەى (۸۵) بڕگەكانى يەكەم و سێبەم لە پەپرەوى ناوخۆى پەرلەمان تايبەت بە راپۆرتى لیژنەى دارايى و كاروبارى ئابوورى بۆ خویندەوهى دووهم سەبارەت بە پڕۆژە ياسايى ھەموارى ياسايى وەزارەتى دارايى و ئابوورى لە ھەرێمى كوردستان - عێراق لیژنەى ياسايى ئەم دارپشتنەوهى خوارەوهى پێ پەسەندە، سەبارەت بە ناوئیشان پڕۆژە ياسايى ھەموارى يەكەمى ياسايى وەزارەتى دارايى و ئابوورى ھەرێمى كوردستان - عێراق ژمارە (۵) ى سالى (۲۰۱۰).

ماددەى (۱):

دەقى ماددەى (۱۵) ى ياساکە ھەلدەوه شپتەوه و ئەمەى خوارەوه جیگەى دەگریتەوه.

ماددەى (۱۵):

بەريۆه بەرایەتى گشتى كاروبارى دلتيايى (تأمین)

یەكەم/ بەريۆه بەريۆه گشتى بەريۆه دەبات كە بە لای كەمەوه ھەلگری پروانامەى زانكۆى بەرايى بێت لە ياسا يان كارگێرى يان ئابوورى ئەزموون و پسپۆرى ھەبێت و چاودێرى كۆمپانیاكانى دلتيايى و چالاكییهكانیان و بەدواداچوونیان دەكات.

دووهم/ بەريۆه بەرایەتى دلتيايى شوینى لقهكانى كۆمپانیايى گشتى دلتيايى لە پارێزگاكان و ئیداره سەربەخۆكان دەگریتەوه و دەخریتە سەر بەريۆه بەرایەتى گشتى كاروبارى دلتيايى.

ماددەى (۲):

پێويستە لە سەر لایەنە پەيوەندیدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جیبەجى بكن.

ماددەى (۳):

كار بە دەقى ھىچ ياسا و بربارىك ناكړیت كە لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايەدا ناكۆك بێت.

ماددەى (۴):

ئەم ياسايە لە رێكەوتى بلاوكردنەوهى لە رۆژنامەى فەرمى وەقائىعى كوردستان جیبەجى دەكریت.

ھۆیەكانى دەرچوواندن:

لە پێناوى دووبارە پەيكەربەندى و رێكخستنەوهى چاودێرى كردن و بەدواداچوونى كاروبارى كۆمپانیاكانى دلتيايى و گۆرپنى كۆمپانیايى گشتى دلتيايى بۆ بەريۆه بەرایەتى گشتى لە ھەرێم ئەم ياسايە دەرچووینرا، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى چەند ئەندامى بەريزى پەرلەمانى لەگەل ئەوھىيە راپۆرت بکريته بنەما؟ كئى لەگەلدايە؟
بەلئى سوپاس فەرموون ناوئيشان.

بەريز ليزا فلك الدين صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱): ناوئيشان:

پرۆژە ياسايى ھەموارى يەكەمى ياسايى وەزارەتى دارايى و ئابوورى ھەريمى كوردستان عىراق
ژمارە (۵) يى سالى (۲۰۱۰).

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمانى كوردستان:

ھەر بەريزىك قسەى ھەيە لە سەر ئەو ناوئيشانە با بھەمووت، بەلئى مامۆستا عمر فەرموو.

بەريز عمر عبدالله فتاح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە ناوى خوداي بەخشندە و مېھربان، ئەم ھەموارە كە لەلايەن وەزارەتى دارايى حكومەتەو ھەيە نيردراو ھە راستى من بە پيويستى نازانم، وە پيموايە ئەم ھەموارە ھەر زيادە وە شتيكى زور زور شكلييە لە كاتيكا باھەتى دلئايى لە كوردستاندا لە فەراغىكى زور زور گەورەدايە دوو جور فەراغمان ھەيە، فەراغى يەكەم ئەوھىيە كە زياتر لە شەش مليون ئينسان ھىچ جورە سيستەميكى دلئايى نايگريته وە ھاوولائى ھەيە بە يەك شورتى كارەبا چەندىن ھەزار دولار زيانى كردوو ھەزارى گەورە سووتاو ھەيە كە باى مليار دينار بوو ھەيە بە يەك دينار قەرەبووى نەكردوتەو بە ھەمان شپوھ لافاو بە ھەمان شپوھ نەخوشى و ئەنواع رووداوى ھاووچو و ئەنواع كيشە كەلينيكى گەورە ھەيە كە پيويست دەكات بە ياسايەك كە گونجاو بيت لەگەل بنەماكانى شەريعت كە ئيمە زورينەى خەلك موسلمانە پر بکريته وە بەداخو ھە نۆ كابينەيە ئەم فەراغە پر ناکاتەو ھاتوو ھەيە كە ھەموارمان دەنيريته چوار ديترە تەنھا ناوئيشانى بەريوھەريكى گشتى لە بەريوھەري كۆمپانياكانەو دەگورپت بۆ بەريوھەري گشتى، بۆيە ئەمە ھىچ جەدوايەكى نييە ئەمە خالى يەكەم خالى دووھم لەوھش خەرابتر لە خالە گومرگيەكان حكومەت گريپەست بە دوو كۆمپانيا دەدات كە كۆمپانياى حزبين يەكەم لەم لا يەكەم لەولا بە ناوى كۆمپانيايى دلئيا و ستار كار كە سالانە زياتر لە پينچ مليار دينار دەخەنە گيرفانيان بە بئ ئەوھى ھىچ ياسايەك ھەبيت ئۆتۆمبيل ناچار بكات برە پارەيەك بدات بەو كۆمپانيايانە لەم سەر دەروات برە پارەيەكى لئ وەردەگريته لەو سەر ديته برە پارەيەكى ديكە لئ وەردەگريته ئەمە بيچگە لە خالى كردنەوھى گيرفانى ھاوولائى تالان كردنى گيرفانى ھاوولائىيان كە بە گرانوونى شەمەكيش دەكەويتهو لە ناوخوى كوردستان ھىچى تر نييە بە ژمارە (۸۸) لە (۲۰۲۱/۸/۲۲) من داوام لە ئەنجومەنى وەزيران كرد كارى ئەم كۆمپانيايانە ھەلەوھشيئەو ھەيە زيانە بۆ ھەريمى كوردستان بۆ خەلكى كوردستان وە جەختيشم لئ كرۆتەو ھەيە ھەلەم نەھاتوتەو، بۆيە من ھيوادارم و پيشنيار دەكەم ھىچ پەرلەمانتاريك ئەسلەن موناقتەشى ئەم ھەموارە نەكەن ھىچ نييە شتيكى زور زور شكلييە حكومەت زور كەمتەرخەمە لەم بابەتى دلئاييە ھەم ياسايى نييە ھەم ناياسايانەش كار دەكات، زور سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زور سوپاس، كاك زياد دەتەويته جواب بەدەيتەو؟ فەرموو.

بەرپز زیاد جبار محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

راسته ئامانج تهنیا گۆرپنی یهك مادهیه، بهلام تهواوه ئیستا کۆمهلیك کۆمپانیا و شهریکاتی دنیایی له ههریمی کوردستان کار دهکهن، بهلام له فهاغیکی یاسایی کار دهکهن پيشتر له عیراق شهریکهی وهتهنی ههبوو بو تهئمین، بهلام ئیستا نه له عیراق نه له ههریمی کوردستان بهو شپوهیه نییه له عیراقیش یاساکه دهچووه بو تهئمین، بهلام له ههریمی کوردستان له فهاغیکی یاساییه، بویه ئامانجمانه لهم یاسایه بهپوه بهرایهتییهکی گشتی ههیت بو سهپهرشتی کردنی ئه و کۆمپانیا یانهی که که له ههریمی کوردستان هه ن به نه سیش هاتوو و روونه بو چاودیریکردن و بهدواداچوونی ئیش و کارهکانی ئه م شهریکات و کۆمپانیا یانه راسته کۆمهلیك شهریکات و کۆمهلیك کۆمپانیا ئیستا له ههریمی کوردستان کار دهکهن، بهلام له بۆشاییهکی یاساییدان ئیستا ئه مه ههنگاوی یهکه مه که بتوانین بهپوه بهرایهتی گشتی دابه زرینین که ئه و بۆشاییه پر بکاته وه له گه ل ئه وه شدا من له سه ره تا باسی ئه وه م کرد ئیمه پيشنیازه یاسایه کمان ئاماد کردوو بو ئه وهی که ئه م بابه ته بابه تیکی گرنگه و یاسایه کی تایبه تی بو دهر بچیت، سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، مادهی (۱).

بەرپز لیزا فلك الدين صابر:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

مادهی (۱):

دهقی مادهی (۱۵) ی یاساکه هه لده وه شپه ته وه و ئه مه ی خواره وه چيگه ی ده گرته وه:

مادهی (۱۵):

بهپوه بهرایه تی گشتی کاروباری دنیایی (تأمین).

یه که م / بهپوه بهریکی گشتی بهپوهی ده بات که لایه نی که م هه لگری پروانامه ی زانکوی بهرایه تی بهت له یاسا یان کارگیری یان ئابووری و ئه زمون و پسپوری هه بیت و چاودیری کۆمپانیاکانی دنیایی و چالاکیه کانیان و بهدواداچوونیان ده کات.

دوو م / بهپوه بهرایه تی دنیایی شوینی لقه کانی کۆمپانیا ی گشتی دنیایی له پارێزگا کان و ئیداره سه ره به خوکان ده گرته وه و ده خریته سه ره بهپوه بهرایه تی گشتی کاروباری دنیایی.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

هه ر بهرپزیک قسه ی هه یه له سه ره ئه و مادهیه با به فرمووت (دکتۆر رپوار، کاک ارشد، شیخ

ظاهر، دکتۆر محی الدین، دکتۆر اسماعیل، کاک دابان)، کاک ارشد فرموو.

بەرپز ارشد حسین محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ته نها له برگه ی یه که م هه لگری پروانامه ی زانکوی بهرایه تی بکریته پروانامه ی به کالۆریۆس، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ زۆر سوپاس، دكتور رېبوار فەرموو.

بەرپز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورە و مېھرەبان، من لەسەر خالى يەكەم ئىزافەيەكەم بۆ دوا دېرەكە ھەيەكە بەو شپۆھى خوارەوھى لى بېت، پېشنيار دەكەم بەرپۆھ بەرپۆھ گشتى بەرپۆھى دەبات كە لايەنى كەم ھەلگىرې پروانامەى زانكۆى بەرايى بېت و لە ياسا يان كارگېرې يان ئابوورى، وە ئەزموون و پىسپۆرې ھەبېت و چاودېرې كۆمپانیاكانى دلىيايى و چالاكییەكان و بەدواداچوونيان دەكات ئەمە دېرەكەيە لە كاتى بوونى كەمتەرخەمییەك لە لايەن كۆمپانیاكانى دلىيايى لە ھەمبەر پابەند بوونەكانيان بەرپۆھ بەرايەتییەكە ھەلبستېت بە وەرگرتنى ئىجرائاتى ياسايى لە بەرامبەر كۆمپانیاكە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ زۆر سوپاس، كاك شېخ ظاهر فەرموو.

بەرپز ظاهر محمد على حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

خالى يەكەم بەرپۆھ بەرپۆھى گشتى بەرپۆھى دەبات كە لايەنى كەم ھەلگىرې پروانامەى زانكۆى بەرايى بېت لە ياسا يان كارگېرې يان ئابوورى وە ئەزموون و پىسپۆرې ھەبېت ئەزموون و پىسپۆرې وشەيەكى مەتاتییە، بۆيە پېشنيار دەكەم ديارى بكرېت ئەزموونى دە سال لە پىسپۆرپییەكەى ھەبېت نەك ئەزموونى پىسپۆرې ھەبېت، وە چاودېرې كۆمپانیاكانى دلىيايى و چالاكییەكانيان و بەدواداچوونيان دەكات بەدواداچوونى كارەكانيان دەكات خالى دووھم بەرپۆھ بەرايەتى دلىيايى شوئىنى لقەكانى كۆمپانیاى گشتى دلىيايى لە پارېزگاكان و ئىدارە سەر بەخۆكان دەگرېتەو دەخرېتە سەر بەرپۆھ بەرايەتى گشتى كاروبارى دلىيايى لپرە وشەى دەخرېتە بكرېتە دەخرېنە، چونكە لە پېشووتر جەمە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس، كاك دابان فەرموو.

بەرپز دابان محمد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى يەك بېرگەى دووھم بەرپۆھ بەرايەتى دلىيايى شوئىنى لقەكانى بەرپۆھ بەرايەتى گشتى دلىيايى لە پارېزگاكان دەگرېتەو ئەمە غامزە لە شوئىنىكدا دەلېت شوئىنى دەگرېتەو لە شوئىنىكى تردا دەلېت دەخرېتە سەرى، ئايا لە رووى مىلاكات دەخرېتە سەرى لە رووى كارگېرپییەو دەخرېتە سەرى؟ لە رووى ئىدارپییەو؟ روون نییە دەخرېتە سەرى شوئىنى دەگرېتەو ئەگەر روون بكرېتەو سوپاستان دەكەم، چونكە خۆت دەزانى كۆمپانیاكان زۆريان رەنگە بە گرېبەست بن ئايا لە رووى مىلاكاتییەو دەخرېنە سەر ئەم بەرپۆھ بەرايەتییە؟ يان چۆن روون نییە.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوياس، دكتور زانا فەرموو.

بەريز زانا خالد سمايل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىي ماددەى (۸۸) لە بىرگەى دووهم هاتووو ئەگەر لە كاتى خویندنهوہى دووهمدا وەزىرى پەيوەنديدار ئامادە بوو، بۇ ئەوہى گفتوگوئى زياترى لەسەر بکرىت، وە لە دانىشتنهكانى رابردوویدا وەزىرە بەريزهكان ئامادە بوون ئايا هوکارى ئامادە نەبوونى بەريز وەزىرى دارايى لەم بابەتەدا چىيە ئەگەر روونکردنەوہىيەكمان پى بدن، زور سوياس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەو وەزىرە بەريزانەى كە ئامادە دەبن بۇ دانىشتنهكانى پەرلەمان و بۇ موناقتەشە كىردنى پرۆژە ياساكان، ئىمە دوايى ئەوہى كە ئىعلانى دانىشتنى پەرلەمان دەكەين عادەتەن خوئيان داوا دەكەن بۇ ئەوہى ئامادە بىن، چونكە لە كاتى نوسىنى راپۆرت هەم لە ليژنەى تايبەتمەند وە هەم لە ليژنەى ياساييش ئەگەر پىويست بە ئامادە بوونى وەزىر يا بەرپۆهەريكى گشتى بکات خوئيان بانگى دەكەن هىچ وەزىرىك نىيە لە كاتى موناقتەشەى پرۆژەدا خوئمان نوسراومان بۇ كىردىت عادەتەن چۆنە كاتىك كە وەزىرەكان دىن كاك بزار بوئمان شەرح بکەى.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىي ئەو تەجروبهى رابردوو كە هەمانە هەندىك جار وەزىرى تايبەتمەند خوئى داوا دەكات جەلسە كەى دەكرىت تەنسىق دەكەين لە ريگاي ئىمەوہ لە سەرۆكايەتى پەرلەمان بە پىي ئەو تەجروبهى رابردوو، بەلام بۇ هەندىك راپۆرتى تر بە راستى كە وەزىر داوا ناكات قسەى دكتور زاناش راستە يەنى هەندىك مەسەلە هەيە ئەگەر وەزىر خوئى لىرە بىت بە راستى تەوزىحاتى باشتريش دەدات پرۆژە مۆتەعلقە بە وەزارەتەكەى، لەبەر ئەوہ باشە ئەگەر ئەوانيش داوا نەكەن ئىمە دەستپيشخەريهك بکەين باشتەر، چونكە هەندىك جار بە راستى لە رووى ياساييهوہ ليژنەى ياسايى دەتوانىت مەسەلەن جوابى ئەندامان بدات لە رووى ياساييهوہ، بەلام لە رووى مەوزوعىيەوہ ئىحتىمالە ئىمەش دەرەق ئەوہ دەرەكەوين و ئەوان لىرە بن باشتەر بىت، وە بۇ هەر ليژنەيەكى تايبەتمەندى تريش ئەوہ راستە ئەوہ رەئى منە، زور سوياس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زور سوياس، ئىمە لەمەولا خوئمان بوئيان دەنيرىن تا ئىستا وابووہ، دكتور محى الدين فەرموو.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو دەقەى كە پيشنياركراوہ وە ئەو دەقەى كە لە ياسا كۆنەكەدا هاتووہ باس لە دروستكردى كۆمپانيايەكى گشتى تەئمين دەكات لە لاين حكومەتەوہ كە ماوہى يازدە سالە ئەو دەسەلاتە دراوہ بە وەزارەتى دارايى و ئابوورى لە هەموو دونيادا وەزارەتەكانيان دەستەنەبەستراوہكان

داوا دەكەن دەسەلاتيان زىياد بېت، بەلام بەداخوۋە ۋەزارەتى دارايى و ئابوورى بۇ خۇ دزىنە ۋە لە ۋەركە كە يازدە سالە ۋە دەقە ياسايىھى جېبەجى نەكردوۋە ھاتوۋە دەيەويىت ۋە ماددەيە بگورپىت ۋە دەسەلاتەكەي لى بسەندرىتە ۋە بدرپىت بە كۆمپانىيائى تايىبەت، بۇيە ھەموار كوردنى برىتېيە لە خەس خەسە كوردن و تايىبەت كوردنى ھەموو ۋە كەرتانە كە پېشتريش كەرتى ئاو و كارەبا، ۋە ۋەھى دەمېنىتە ۋە تەندروسىتېيە و خويىندنى بالاً و پەروەردەيە تەسەۋر دەكەين لە چەند سالى داھاتوۋ ھكومت بەس پاسەوان بېت خۇي لە ھەموو ۋەركەكان بدزىتە ۋە، بۇيە من لەگەل ھەموار كوردنى ۋە ياسايە نيم، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس كاك دكتور، دكتور اسماعيل فەرموو.

بەرپىز اسماعيل على طە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بسم الله الرحمن الرحيم، ئەز بېژم پېتقىيە دائىمەن مروف ھەسپى بېخىتە بەرىكا ەرەبانى نە ەرەبانى بېخىتە بەرىكا ھەسپى ئەقە ھېشتا قانونا تەئىنى بۇ مە نەھاتىيە و مە بۇشاتىيا ھەي ئەمىت مودىرىيەكى چىدكەين، ۋە ئەق مودىرىيە پېتقىيە ئەرزىا خۇ ھەبىت مەفروزە ياسايا خۇ ھەبىت ئەز گەل ھندىمە ئەق ھەموارە نەھىتە كرن، ۋە ئەق ماددە ۋەكى خۇ بمىنىت و كۆمپانىيا بېتە چىكرن و چ مودىرىيە نەھىنە درستكرن، چونكى چ قانون نىنە كارى قى مودىرىي رېك بېخىت، سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى زۇر سوپاس، لىژنەكان قسەتان ھەيە؟ بەلى كاك زىياد فەرموو.

بەرپىز زىياد جبار محمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەۋەي كە دكتور اسماعيل باسى كورد و داواي كورد كە ۋەكو خۇي بمىنىتە ۋە ديارە كۆمپانىيا ناتاۋىت چاودىرى كۆمپانىيا بكات، ئىستاش كۆمەلېك كۆمپانىيائى دلئايى لە ھەرىمى كوردستان كار دەكەن لە فەراغىكى ياسايى كار دەكەن پىويستى بەۋەيە كە شوئىنېك ھەبىت چاودىرى ئەمانە بكات، راستە لە رابردوۋا ۋە كۆمپانىيايە دروست نەكراۋە دكتور محى الدين وتى ۋەزارەتى دارايى لە پېشتريش دروستى نەكردوۋە بە پىي ۋە قانونە ۋە ھەقەي ھەبوۋە كە دروستى بكات، بەلام نەيكردوۋە، بەلام ئىستا ئەگەر ۋە كۆمپانىيايەش دروست بكەن ناكورپىت كۆمپانىيا چاودىرى كۆمپانىيا بكات، لەبەر ۋە ۋە پىويستە بگورپىت بۇ بەرپوۋە بەرايەتېيەكى گشتى بۇ ۋەھى ئىشى چاودىرى كوردن بېت ۋەھى كاك دابان روون نەبوو لام ئەگەر لوتف بكەن دووبارە بكەنە ۋە.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك دابان دەلېت ۋە لقانەي كۆمپانىيا كە دەچنە سەر بەرپوۋە بەرايەتېيە گشتىيەكە و دەبنە بەرپوۋە بەرايەتى، بۇ لە ھەندىك شوين و توتوانە دەخريئە سەرى ۋە لە ھەندىك شوين و توتوانە دەبېتە بەشېك لە، كاك دابان جەنابت وا تىگەيشنوۋىت كە كۆمپانىياكان كەرتى تايىتەن؟

بەرپز دابان محمد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەس يەك روونكردنه وه ئىستا تىكەلاو بوونه كەرتى تايبەت و گشتى بۆ نموونه كۆمپانیا يەكى دۇنيايى لە يەككە لە مەرجه كاندا ئىجبارىيە ھەموو كەسك دەپت بروت خۆى بيمە بكات، لىرە لىكنە چوون ھەيە دەلەيت بەرپۆە بەرايەتى گشتى شوپنى لقاكانى كۆمپانیا دەگرىتەو ھەمان كات دەلەيت دەخرىتە سەرى ئىستا ئەم بەرپۆە بەرايەتییە گشتییە كە؟ دەقە كە بخوینەو ھەز دەكەى بۆت يان دەخرىتە سەر بەرپۆە بەرايەتییە گشتییە كە؟ دەقە كە بخوینەو ھەز دەكەى بۆت دەخوینەو ھە دەلەيت بەرپۆە بەرايەتى دۇنيايى شوپنى لقاكانى كۆمپانیاى گشتى دۇنيايى لە پارىزگاكان و ئىدارە سەربەخۆكان دەگرىتەو ھە دەخرىتە سەر بەرپۆە بەرايەتى گشتى كاروبارى دۇنيايى.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك زياد فەرموو.

بەرپز زياد جبار محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە سەرەتا باسەم كرد وتم لە عىراق شەرىكەى (تأمين وطنى) ھەبوو لقاكانى لە ھەموو پارىزگاكان ھەيە و سەر بە وەزارەتى دارايىيە كاتىك كە ئەم بەرپۆە بەرايەتییە گشتییە دروست دەپت ئەو لقاكانى كە ھەيە نەك كۆمپانیايى كە ئەھلى تەئمين ئەو لقاكانى كە لە پارىزگاكانى ھەرىمى كوردستان ھەيە خۆيان مۆزەفن و سەر بە وەزارەتى دارايىين و دەخرىنە سەر ئەم بەرپۆە بەرايەتییە يەنى ئەو ھەلدەو ھەشپتەو ئەو ھەيە كە ھەبوو ئەم بەرپۆە بەرايەتییە گشتییەن و جىگەيان لەوئ دەپتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى كاك بۆار ئەگەر تەوزىحى زياتر بەن.

بەرپز بۆار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە بىرگەى دوو ھەم لە بىدایەتەكەى دەلەيت بەرپۆە بەرايەتى دۇنيايى شوپنى ئەو بەرپۆە بەرايەتى دۇنيايىە باسى بەرپۆە بەرايەتییە لە پارىزگاكان، ئىنجا دپت دەلەيت دەخرىتە سەر بەرپۆە بەرايەتى گشتى ئەو بەرپۆە بەرايەتییە كە لە وەزارەتە، ئەو يەك دوو تىببىنى تىرىش ھەيە سەبارەت بە سیاغەى ماددەكە كە باس نەكراو ھەلگى پروانامەى بەكالۆرىۆس بپت ئىمە لە بەردەم ھەموارى ياسايەكداين لەم ياسايەدا لە ماددە ھوت تا ماددە شازدەيەم ھەموو باسى ھەيكەليەتى وەزارەت كراو تايبەت بەم بەرپۆە بەرايەتى گشتییەكان كە ئىمە لە بەردەم ھەموارىكداين ھەول دەدەين بۆ ھەموو جارپك سیاغەكە بەو شپۆەيە بپت كە بگۆنجپت لەگەل ئەسلى ياساكە، چونكە جياوازە لەگەل ياسايەكى نوئ ئەگەر ياسايەكى نوئ بپت ئىمە بە شپۆەيەكى تر دەتوانين سیاغە بكەين، بەس كە ھەموارى ماددەيەك بپت لە ياسايەك ھەول دەدەين ئەو سیاغەيە بە شپۆەيەك بپت بگۆنجپت لەگەل كۆى سیاغەى ئەسلى ياساكە تىببىنى دوو ھەم سەبارەت بەو ھەيە كە بۆ ماو ھەم ديارىنەكراو ھەم ماو ھەم شارەزايى و ئەزمون ئىمە گفوتوگۆمان

کرد له لیژنه‌ی یاساییش په‌یږه‌وی ژماره (٦) ی سالی (٢٠٢٠) هه‌یه تایبته به مه‌رجه‌کانی دامه‌زاندنی پله بالاکان، له‌بهره‌وه لپره باس نه‌کراوه ئایا نه‌وه زمون و شاره‌زاییه پپووسته هه‌بیته و چنده سال بیته نه‌وه په‌یږه‌وه هه‌یه و په‌یږه‌وی نوئ دهرچوووه و ژماره (٦) ی سالی (٢٠٢٠)، بویه لپره دامان نه‌ناوه، زور سوپاس.

به‌رپز د. رپواز فائق حسین / سه‌روکی په‌رله‌مان:

به‌لئ سوپاس، کاک علی حمه صالح فرموو.

به‌رپز علی حمه صالح:

به‌رپز سه‌روکی په‌رله‌مان.

ئپستا مودیریته‌ی ته‌ئمین هه‌یه له وه‌زاره‌تی دارایی یه‌کیکه له ده مودیریته‌ته‌که فرعی سلیمانیش هه‌یه، هه‌ولپیریش هه‌یه، ده‌وکیش هه‌یه پپشتر ئیشیان ده‌کرد گرفتیان نه‌بوو کوی ئیشه‌کانیان لئ وه‌رگیراوه به تایبته‌ی نه‌وه‌ی خاله سنووریته‌کان درا به‌کرتی تایبته، وه ته‌ئمین‌ه‌که‌ش ته‌ئمین‌کی ئیجباریه‌که له دنیا ته‌ئمین ئیختیاریه‌که من ته‌ئمین سهاره‌ی خوم ناکم قه‌ربووش ناکرپته‌وه، یه‌عنی هه‌ر پاره‌که‌ی وه‌رده‌گیرپته‌هه‌یه روژئ سئ جار ته‌ئمین ده‌کرپته‌که شتی وا له دنیا‌دا نییه‌که ده‌رپون ته‌ئمین ده‌کرپن دینه‌وه ته‌ئمین ده‌کرپته‌ ئیجباریه‌، ئیمه ده‌بیته‌ کومپانیایه‌کی تایبته‌ی ته‌ئمین قانونی ته‌ئمین‌ه‌که دانپین ئپستا هیچ کپشه‌یه‌کی فراغ نییه له وه‌زاره‌تی دارایی مودیریته‌ی ته‌ئمین و دامه‌زراوه‌ی ته‌ئمین نه‌بیته کپشه‌که نه‌وه‌یه خه‌لکی ته‌ئمین‌ه‌که ته‌له‌فون ده‌کن نه‌وانه‌ی له سلیمانی بوون ده‌لپن کاکه ئیمه شوپنمان هه‌یه مؤزه‌فمان هه‌یه ده‌توانین ئیش بکه‌ین ته‌جمید کراوین به‌س مه‌عاش وه‌رده‌گرین ئیشه‌کانی ئیمه دراوه به‌کرتی تایبته.

به‌رپز د. رپواز فائق حسین / سه‌روکی په‌رله‌مان:

به‌لئ کاک زیاد فرموو.

به‌رپز زیاد جبار محمد:

به‌رپز سه‌روکی په‌رله‌مان.

نم دوو بابه‌ته دوو بابه‌تی جیاوازه نه‌وه‌ی کاک علی له‌گه‌ل نه‌مه‌یان جیاوازه، نه‌وه‌ی کاک علی من له سه‌ره‌تا باس‌م‌کرد که پپشنیازه یاسایه‌که له ئپستادا له فراغ‌پکی یاسایه‌راسته نه‌وه کومپانیایانه له فراغ‌پکی یاساییدان نه‌گه‌ر ئیختیاریه‌ و ئیجباریه‌ و هه‌ر چوئیکه نه‌وه فراغه یاسایه‌مان هه‌یه، ئیمه بؤ نه‌وه‌ی نه‌وه فراغه یاسایه‌ پر بکه‌ینه‌وه نه‌وه پپشنیازه ده‌که‌ین نه‌وه به‌رپوه‌به‌راییه‌تیبه به‌لئ هه‌یه له‌ناو وه‌زاره‌تی دارایی و لقه‌کانیش هه‌یه له‌مه‌ولا به‌پپی نه‌وه هه‌موار کردنه‌وه ده‌سه‌لاتی نه‌وه دهرپته‌که چاودپری کومپانیاکانی دلنیایی بکات که ئپستا له‌کرتی تایبته‌کار ده‌کن، زور سوپاس.

به‌رپز د. رپواز فائق حسین / سه‌روکی په‌رله‌مان:

به‌لئ لیزا خان فرموو.

بەرپز ليزا فلك الدين صابر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە قسەكانى كاك على لەسەر تەئىمىنى ئىجبارى لە ھەموو دونيا تەئىمىنى ئىجبارى ھەيە، كاك على بەلى ھەيە ھەتا لە ولاتانى نزيك خۆمان لە ئىرانىش ھەيە لە توركىياش ھەيە، تەئىمىنى ئىجبارى ھەيە و تەئىمىنى ئىختىيارى لە سەر بنەماي تەئىمىنى ئىجبارى دارپۇزراو، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان ھەم لە قانونى ولاتان و ھەم لە دىراساتى قانونى مەجالى قانونى موقارەن دوو جۆر تەئىمىن ھەيە (تأمين الالزامى) وە (تأمين الاختيارى) ئەو ھەم مەجالى ھىچ موناقلەشەيەكى تىدا نىيە، بەرپزان ئىختىساسم تەئىمىنە ھەر دوو جۆرە تەئىمىنەكەيە بۆ ئەو ھى فەلسەفەكەي تىبگەين بگەينە نەتىجەيەك بەرپزان ئەم مەشروعە يەك ماددەيە ئەم پەرۆزە ياسايە يەك ماددەيە لە مانگى نۆو ھە لە لاي بەرپزان لە لىژنەي داراييە ئەو مەترسيانە، ئەو تەرەدودەي ئىو ھەتان بوو لىژنە تايبەتمەندەكانى پەرلەمانى كوردستان وە بە تايبەتى لىژنەي داراييەش ھەيان بوو لە سەر ئەو بنەمايە زياتر لە جارێك حكومەتى ھەرئىمى كوردستانيان بانگ كردوو ئەيمە دوو مەجالى تەئىمىن دەبىت تەنزىم بەكەين مەجالى ھەيكەلى و مەجالى مەوزوعى قانونىك لە عىراق دەرچوو ھە ھەرئىمى كوردستان بەركار نەكراو، واتا ئىمە قانونى مەوزوعى تەنزىمى تەئىمىنمان لە ھەرئىمى كوردستان نىيە، چىمان ھەيە قانونە كۆنەكانى كە پىش سالى (۱۹۹۱) لە ھەرئىمى كوردستان ئىشيان پىكراو ئەو كاتەي كە ھەرئىم نەبوو ھەر ئەو قانونانەمان ھەيە، بەلام بەشيكى ئەو قانونانە بە قانونە تازەكە ئىلغا بوونەتەو ئەسل ئەو ھەيە و ئەو داواكارى لىژنەي داراييە بە فەرمى لە سەرۆكايەتى پەرلەمان و لە سەرۆكايەتى حكومەتى ھەرئىمى كوردستانيان كردوو كە دەبىت قانونى مەوزوعى تەنزىم كردنى تەئىمىن لە ھەرئىمى كوردستان دابىرئىت، ئەگەر نا تەبەعن عىراق قانونىكى زۆر باشى ھەيە بە ھەندىك دەستكارىيەو ھەماھەنگى دەكەين ئەمە بەس ھەيكەلەكەيە ھەيكەلەكەش لەو ھى كە خۆى موباشەرى تەئىمىن بكات وەكو شەرىكەيەكى تەئىمىن، واتا ئەقساتى تەئىمىن وەربگرئىت و ھەر كات زەرەرت پىكەوت و مەبلەغى تەئىمىن بەداتى ئەم پەرۆسىسە بەرپو ھە ناچىت لە ماو ھى رابردووشدا نەبوو و نەكراو ئىشەكەي خۆى دەگۆرئىت بۆچى حكومەتى ھەرئىمى كوردستان فەلسەفەكەي ئەو ھەيە ئىشەكەي خۆى دەگۆرئىت لە جياتى ئەو ھى خۆى موباشەرى ئەعمالى تەئىمىن بكات خۆى چاودىرى پەرۆسىسى تەئىمىن دەكات كە كەرتى تايبەت بەرپو ھى دەبات، بۆنە ماددەي (۲).

بەرپز محمد سعدالدين انور:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۲): پىويستە لە سەر لايەنە پەيوەندىدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جىبەجى دەكەن.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سروان ھەز ناكەم موناقلەشە لەگەل جەنابت بەكەم ئەو ھە ناو ھەكانە، بۆ ئەو ھى كەس نەلئىت ناوم نەنوسراو ناوتان نەنوسىم دەخوئىنمەو ھە جارێكى تر دواي ئەو ھى دەنوسىن ئىنجا دەلئىم كى ماو ھى ناوى نەنوسرايئىت، ماددەي (۲) بخوئىننەو ھە.

بەرپز محمد سعدالدين انور:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲):

پېويستە لە سەر لايەنە پەيوەندىدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جېبەجى دەكەن.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كئ قسەى ھەيە بەرپزان لە سەر ئەو ماددەيە؟ (مامۆستا عمر، كاك على حمە صالح، كاك كاروان، كاك سروان، كاك شېخ ظاهر)، فەرموو كاك سروان.

بەرپز سروان محمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بە ناوى خواى گەورە و مېھرەبان، تەبعەن من پرسىارىكم ھەيە لەسەر ھەموارى ئەو دوو ماددەيە ئەويش لە لىژنەى موختەس لىژنەى دارايى و لىژنەى ياسايى بۆ ھەموار كردنەوھى ئەو ماددەيە پېشنيارەكە ھى حكومەتە، يا ھى ھەر دوو لىژنەى موختەسە يا ھى پەرلەمانتارىكى تەر؟ ھەز دەكەم ئېستا مايكم ھەر كراوھ بېت بۆ ئەوھى شتېكيان لەگەل باس بكەم.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

شتېك نىيە بە ناوى پرسىار و وەلام بېت گەفتوگۆ ھەيە لە نىوامان.

بەرپز سروان محمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئاخر كېشەكە ئەوھيە كە مايكم كوژاوھ رېگا نادەن قسە بكەم.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

پېشنيارى وەزارەتى داراييە.

بەرپز سروان محمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

كەواتا وەك خۆى جېبەجى دەكرېت و تەواو كات كوشتنى ئىمە بۆ چىبە؟

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك كاروان فەرموو.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بېوورن لە ماددەى يەكەم من پى رانەگەيشتم موناقتەشە بكەم لە سەر ماددەى دووھم پېويستە لە ھىچ شوينيك ئەمە جېبەجى نەكرېت ئەمە كارەساتىكى گەورەيە لە كوردستان خەرىكە دەگوزەريت، يەئنى ھەمووى بە ئاراستەى ئەوھ دەروات شتەكان بەرەو كەرتى تايبەت برۆن، وە شەرعيەت دانىكە بە كەرتى تايبەت من لەگەل ئەوھ نيم كە كەرتى تايبەت بە تەواوى پەراويز بخرېت لە ھەريمى كوردستان، بەلام قەتەيش لەگەل ئەوھ نيم كەرتى تايبەت بە شىوھيەك ئىحتىكارى بازار بكات نان و ئاو بۆ خەلك نەھيلىت ئىستا فەرموو سحە لای كەرتى تايبەتە پەروەردە خەرىكە دەدرېتە كەرتى تايبەت ئىمە كېشەكانمان چىيە لە خالە سنوورىيەكان لە داھات كېشەمان رېك ئەو تەئىمىناتەيە كە كۆمەلپك كۆمپانيا دەيكەن كۆمپانياكان ئىحتىكارى

دەستى چەند كەسىپكەن ۋە لە سى چوار كۆمپانىياش تېنپاپەرىت ئى مەجالى وزەش ۋاى لېھاتوو، مەجالى نەوتىش ۋاى لېھاتوو، مەجالى سحەش ۋاى لېھاتوو، بۆيە تەكا دەكەم ئەم بابەتە خەتەرە راستە ھەموارىكە بۇ خۇى تەنھا ماددەيەكە كە ھەموار دەكرېتەو، بەلام بە نەتىجە دەرگا دەكاتەو ۋە بۇ كارەساتى گەورە لە ھەرىمى كوردستان ۋە بەو شېۋەيە برۋات خەلك ناپېتە خاۋەنى ھىچ شتېك، ۋە خۇزگە كەرتى تايبەتېش بە شېۋەيەك بوۋايە كە فەزايەك بوۋايە خەلك بىانتوانى بەشدارى بكەن ۋەلاھى خەلك ناتوانېت بەشدارى بكات، من لېرەو بە ئاشكرا ئەم قسەيە دەكەم خەلك ھەبوۋە لە ھەرىمى كوردستان لە مەجالى نەوت بۇ نمونە عەقدىكى ۋەرگرتوو پېيان گوتوو لە كۆى (\$1۷۰۰۰۰) سەد ۋە ھەفتا ھەزار دۆلار (\$1۰۰۰۰۰) سەد ھەزار دۆلار بدە بە ئېمە ھەفتا ھەزار بۇ خۇت كە ناتوانېت ئىدارەى مۇزەفەكانېش پى بكات ئى ئەمەيە كەرتى تايبەت كە لە ھەرىمى كوردستان بە ۋ شېۋەيە دەگوزەرىت، بۆيە تەمەنا دەكەم ۋ ھىوادارم ھىچ كەسىپكە ئەمە جېبەجى نەكات ۋ يەك تاكە دەنگېش لە ناو قاعەى پەرلەمان نەھىنېت، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رېۋاز فائق حسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك على حمە صالح فەرموو.

بەرىز على حمە صالح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھىوادارم لايەنى پەيوەندىدار ئەمە جېبەجى نەكات فەكرەكەشم ئەوئەيە زۇر ئېشم لە سەر ئەم دۇسيە كردوو ئەمەيان ھەبېت بۇ ئەوئەي رەتى بكەنەو ئەو كۆمپانىيايە ئېستا لە دلئايى فەعالە تەنيا لە خالە سنورىيەكان فەعالن تەئىمىنى دلئايى ۋەزارەتى كاروبارى كۆمەلايەتى ئەو دەولەتە ۋ سەرنجمان نېيە لە سەرى تەئىمىن نەبوۋە ئىحتىكار بېت ئېستا مەرزى ديارىكراۋ جگە لە كۆمپانىيا كەسى تر نېيە بۇ نمونە تەئىمىنى سحەى خۇم دەكەم لە ۋلاىك لەم كۆمپانىيايە نايكەم لەوى تر دەكەم ئەمە وانېيە ئەم قانونە شەرعىيەتېكى قانونى بە ناراستەوخۇ دەدات بەو كۆمپانىيايە بەردەوام بن حكومت چاودېرى بكات لە كاتېك جھودى ئېمە زۇر بە چىرى دەستى پىن كىرېو بۇ ئەو ۋەرىبگىرېنەو بۇ دامەزراۋەكانى دەولەت برۇن بېرسن ئامار كۆ بكەنەو كە سەيارىەك سى جار بارى ھەيە لە مانگېك سى جار تەئىمىن دەكرېت بزانن چەند سەبارە سووتاۋە ۋ زەرەرى كردوو ۋ قەرەبوو كراۋەتەو يەك سال دەيبەن ۋ دەھىنن ۋا دەكەن ۋاز لە قەرەبوۋەكەش بھىنېت ئەمە جگە لە پەيدا كىردى پارە بۇ كۆمەلېك كۆمپانىيا لەم ئىتارە قانونىيە ئېستا ئەمە ئىتارى قانونى پى دەدرېت رەقابە دەيداتى شەرعىيەتى ھەيە، بۆيە ئەمە خەتەرە شەرعىيەتى قانونىيە بە كېپرېكى نەدراۋە ھەموۋى بە عەقدى دائىرە كراۋە رېگاش نادىت سى كۆمپانىيا لە خالە سنورى من ئەلف دەيكەم تۆ لە باء دەيكەيت، ۋە تەئىمىنى رۇژانەى ئىجبارېش لە يەك ۋلاىتى دونيا نېيە ھىچ نېيە ھەموو رۇژېك من تەئىمىن كەم ۋ ھىچ قەرەبوو نەكرېمەو، بۆيە با ئەم قانونە نەروات فەرموو با حكومت كۆمپانىياى دلئايى دروست بكات لە برى ئەمانە با كۆمپانىياكە لەگەل حكومت بكەونە كېپرېكېۋە كى باشتىرېن خەدەمات جېبەجى دەكات، بۆيە ھىوادارم ئەمە ھىچ شتېك نېيە جگە لەو بەدواداچوونەى ئېمە كىردوو مانە پەرلەمانتارە بەرىزەكان ھەموومان بە يەك دەست ئەمە رەت بكەينەو.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، مامۇستا عمر فەرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېشتەر قسەم كرد لەسەر ئەو كارە نایاساییەى دوو كۆمپانیای دلیا و ستار كار لە خالە گومرگییەکان دەبکەن وە ئەو گرێبەستە نایاساییانەى كە حكومەت لەگەل ئەو كۆمپانیانە کردوووەتی، بۆیە لەو روانگەییەو بە راستی لە لیژنەش ئیمە زۆر گفتوگۆمان کرد لەگەل خوشك و برا بەرپزەکان لە لیژنەى دارایی نازانم چۆن نەتیجە گەشتینە ئەوێ بینیرین نازانم بە زۆرینە بوو بە زۆرینە و كەمینە بوو تەوافوق بوو چی بوو بە ھەر حال من ئەو بۆچوونەى كاك زانا بە دروست دەزانم نابیت ئەگەر ھەمواریك دەكریت یاسایەك دەكریت ھۆیەكى مەعقول ھەبیت بۆ دەرچوواندنی دەبوو جەنابى وەزیری دارایی بیتە ئیرە پیمان بلیت ئەم ھەموارە چی لە ژبانى خەلك دەگۆرپیت چ شتێك راست دەكاتەو و چ شتێك باش دەكات، تەنانت لە ھۆیەكانى دەرچوواندنیە كە نووسراو لە پینا و دووبارە پەیکەرەندى و ریکخستەنەوێ چاودیریکردن و بەدواداچوونى كاروبارى كۆمپانیاکان چاودیرى کردنى كارى كۆمپانیاکان بە چ سیستەمێك بە چ یاسایەك خۆ نابیت حكومەت دەستكراو بەیت و خەرىكى شەرىكایەتى بیت لەگەل كۆمپانیاکان بەو جۆرەى خۆیان دەیانەوێت ريك بكەون و بەرژەوئەندى خەلكیش لەولا تەحقیق نەبیت، بۆیە من ھیوادارم ھەموو خوشك و برایانى پەرلەمانتار ئەم پرۆژە یاسا ھەموارە رەت بكەنەو و ھیچ جەدوايەكى نییە و ئەسلەن خراپیشە بەم جۆرە حكومەت لیگەرپین ھەموار بنیرپیت بۆ كارى نایاسایی ئەسلەن ئەمە ھەموزاریکە بۆ كارى نایاسایی.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شیخ ظاهر فەرموو، با كاك شیخ ظاهر تەواو بیت كاك زیاد.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بە راستی دیارە ئەو بابەتە بابەتێكى گرنگە ئەم یاسایە ھاتوو وەكو ئەمرى واقع موناقدەشە بكریت و گفتوگۆی لە سەر بكریت و یاساكەش دەریچیت، بەلام ئەوێ لەو گرنگترە ئەوێە كە ئیمە وەكو ھەرپمى كوردستان یاسایەكى قانون تەئمینمان ھەبیت قانون تەئمینى سەرەخۆمان ھەبیت بە راستی ئینجا قانون تەئمینى لە چوارچێوەى بەرپۆبەرایەتى گشتییە بە ھەر شپۆبەكە لە خزمەت ھاوولاتیان بیت جپى بكریتەو، بۆیە من ماددەى (۲) بە راستی لە زۆرەى یاساكان ھاتوو پپووستە وشەى پپووستە لە ەرەببەكە ئەگەر تەماشای بکەین (علا)یە، بۆیە پپووستە لە سەر لایەنە پەيوەندیدارەکان حوكمەكانى ئەم یاسایە جیبەجى بکەن پیم باشە سیاغەكە بەم شپۆبەكە لى بكریت لە سەر لایەنە پەيوەندیدارەکان پپووستە ئەم یاسایە جیبەجى بکەن، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان ئەو قانونە تەئمینەى عىراق كە ھاتوو دیوانى تەئمین دروستكراو لە جیاتى بەرپۆبەرایەتى گشتى تەئمین، یەنى عىراقیش وزى لە شەرىكەى وەتەنى تەئمین ھیناوە

ئەگەر ئىمە قانۇنە مەوزوعىيەكەى عىراقىش بىنن جىبەجىى بکەىن کە لە سالى (۲۰۱۶) دەرچووه عىراق خوى پرؤسهى تەئمین بەرپووه نابات ئىستا وهکو دەولەت دەستبەردارى ئەنجامدانى عمەلەى تەئمین بووه وهکو دەولەت يەك فەرقى هەيه لەگەل ئەمەدا لە جياتى ئەوهى بەرپووهبەرايه تى گشتى تەئمین هەبىت لە عىراق ديوانى تەئمین هەيه لە عىراق.

بەرپىز زياد جبار محمد:

بەرپىز سەرؤكى پەرلەمان

دياره من نامەوېت بچمە ئەو بابەوه کام جۆره سيستەمى حوکمرانى کام جۆره لە تەئمينى پىويستە، بەلام ئەوهى کە جەنابت باس ت کرد ئىستا دووبارهى دەکەمەوه ئەو پىشنيازە ياسايەى ئىمە ئىستا ئامادەيه، بۆ ئەوهى ئىستا ئەندامانى پەرلەمان ئامادەى بکەن بۆ ئەوهى ئەو قانونەمان هەبىت بۆ تەئمين، ئەوه يەك دووم مامؤستا عمر باسى کرد زۆريەى برادەرانى ليژنەى دارايى ليرەن تاوهکو ئىستا لە ليژنەى دارايى هيچ شتىک بە زۆرينە و کەمينە تىنەپرپوه، هەتا لە قانونى ژمارە (۲)ى سالى (۲۰۲۰) کە زۆر گرنگ بووه هەر برگەيهک کە نەمانويستووه بخريته دەنگدان ئيلا هەموو بە کوى دەنگ پشتيوان بووين، هيچ شتىک بە زۆرينە و کەمينە لە ليژنەى ئىمە تىنەپرپوه مامؤستا عمر خوشى لەوى بوو نازانم بۆچى بىرى چۆتەوه، ئەگينا بە زۆرينە و کەمينە تىنەپرپوه.

بەرپىز د. رىواز فائق حسين / سەرؤكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان سەرؤکايەتى پەرلەمانى کوردستان ئاليەتەکەى ديارە بۆ چۆنيەتى مامەلە کردن لەگەل پرؤژه ياسا و پىشنيازە ياساکان دەنيرينە ليژنە و ليژنە راپۆرتى نووسى خویندەوهى بۆ دەکەين زياتر لە سى ئەندامى پەرلەمان داواى کردووه ئەسلەن ئەمە هەر نەبىتە قانون دەتوانن وهکو بژاردەيهک ليژنە تايبەتمەندەکان و ليژنەى قانونى بەيهکەوه دايبين، بەلام سەبارەت بەوهى قانونىکى مەوزوعيمان هەبىت بۆ ريکخستنى ئەعمالى تەئمين کارى تەئمين، لە راستيدا حکومەتى هەرئىمى کوردستان خوشيان ئەوه دەزانن ئەو فەراغەمان هەيه وهکو کاک زياد باسى کرد ئىمە چاوهري دەکەين ليژنەى دارايى پىشنيازە ياسايى خويان پيشکەشى سەرؤکايەتى بکەن، بۆ ئەوهى هەماهەنگى بکەن لەگەل حکومەتى هەرئىمى کوردستان، سەبارەت بەوهى کە هەرئىمى کوردستان قانونىکى تازەى بۆ ريکخستنى تەئمين هەبىت کە لەگەل هەلومەرجى ئىستا بگونجىت، ئەگەر نيزامىيە فەرموو قسە بکە.

بەرپىز هيقيدار احمد سلمان:

بەرپىز سەرؤكى پەرلەمان.

لە چوارچىوهى قسەکانى جەنابتدا ئەوه سى مانگ زياترە ئەو قانونە لە ليژنەى دارايىيە ئەو دوو فەقەرەيه تىپەرپىن، تىنەپرپىن، چۆن تىپەرپىن، ئەگەر تىپەرپىن قازانجەکەى چىيە گەيشتە ئەوهى جەنابت خۆت بىيە ليژنە و قەناعەت بە ئىمە بکەى کە ئەم شىوازەى هەيه تىپەرپىت ئەگەر تىنەپرپىت ئەو فەراغە ياسايىيەى هەيه ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان ئەگەر ئەمە نەروات ئىستا وهزارەتى دارايى بە کەيفى خوى چاودىرى دەکات، يەئنى هيچ قانونىک نىيە بۆ ئەوهى موراقتە بەکات ئەمە مولزەم دەکات کە چاودىرى دەکات بەو شىوهش ريککەوتىن لەگەل بەرپىز

سەرۆكى پەرلەمان رۇژىك جەنابت موقابەلەكت ھەبوو لەم پەرلەمانە باسى كرد ئىمە قانونىك ھەر كاتىك پىپويست كرا لەو ولاتە بۇشايبەكى قانونى ھەبىت قانونىك لەو پەرلەمانە دەردەچىت وابوو؟ ئىستا بە راستى بۇشايبەكى زۇر ھەيە لە سەر مەسەلەى ئەم بابەتە ھى دلىياى ئىمە وەكو لىژنەى دارايى نە داوا دەكەين بەرپىز كاك زياد لەويىە و ھەموو متمانەمان بىيە، داوا دەكەين سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان نامەيەك بۇ بەرپىز سەرۆكى حكومت بىيەن بۇ سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىران ئەمە بۇشايبە پەيرەوى ناوخوى پەرلەمانى كوردستان رىگاي داوہ پەرلەمانتاران پىرۆژە ياسا و پىشنيازە ياسا ئامادە بكەن، وەكو پىرۆژە ئەگەر نەكەن ئىمە لىرە ئەو فەراغەى كە لىرە ھەيە وەكو پەرلەمانى كوردستان دركى پى دەكات پى دەكەينەوہ من لەگەل ئەوہم ئەوہى كە ئىستا ھەيە بۇ ئەوہى بۇشايبەك پىر بەكەينەوہ با تىببەپىت وەعدىك بەدين ھەموو پەرلەمانتاران ئەو ياسايە ئامادە بكەين، لەگەل رىزم.

بەرپىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئىمە لە سەر ئەساسى ئەو بەلىنەى كە بە لىژنەى دارايىمان دابوو پىشنيازە ياسايى تەنزىمى تەئىمنان حازر كىردووہ و داومانە بە سەرۆكى لىژنەى دارايى لە سەر جەنابتان عەرزە ئەگەر پىتان باش بوو ئىمە راستەوخو دەينىرەن بۇ حكومتى ھەرىمى كوردستان دەلىين پەرلەمانى كوردستان، لىژنەى دارايى لە پەرلەمانى كوردستان و پەرلەمانتارانى كوردستان لە روانگەى درك كىردىان بەو فەراغە ياسايىەى كە لە تەنزىمى مەوزوعى تەئىمين ھەيە ئەم پىشنيازە ياسايىەتان بۇ دەينىرەن بۇ ئەوہى دىراسە بكەن و رامان پى بلىن بەرپىزان كاك زياد پىشنيازە ياساكەمان نەداونەتى بۇ ئەوہى جەنابت عەرزى بكەى؟ تەواو بووہ دەبىت عەرزى بكات لە سەر لىژنە ماددەى دواى ئەوہ.

بەرپىز على حمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەلىت موبەررەكە ئەوہيە لايەنى رەقابى بە سەر شەرىكاتى تەئىمنەوہ نىيە، ئەگەر وا بىت لايەنى رەقابى بە سەر شەرىكاتى كوالىتى كۆنترۆلىشەوہ نىيە بە چ قانون لايەنى رەقابى بە سەر سۇنار نىيە لايەنى رەقابى بە سەر تەعقىمىشەوہ نىيە، بەلام ئەم كۆمپانىايە عەقدى بۇ كراوہ لە عەقدەكە خالەكانى ديارىكراوہ وەزارەتى دارايى كە عەقد دەكات ئۆتۆماتىكى خوى بەرپىرسە لەوہى چاودىرى عەقدەكە بكات، ترسەكەى ئىمە ئەوہيە دەمانوىست مۇئەسسەسانە كە تەنيا پارە وەردەگرن لە سەر سەيارە لابىرپىن و دەولەت بىكات ئىستا شەرعىەتتىكى قانونى پى دەدرىت بۇ ئەوہى بەردەوام بىت يەعنى فەكرەكەمان روونە كە چىيە.

بەرپىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

خوى ئىستا ھەيە كۆمپانىاي تەئىمىنى نىشتىمانى ئەو پىرۆسەيە بەرپۆہ بىات؟

بەرپىز على حمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا كۆمپانىكانى كەرتى تايبەت بەرپۆہ دەبەن پىشتر بەرپۆہ بەرايەتى گشتى تەئىمين پىرۆسەكەى بەرپۆہ دەبرد لە دەولەتدا لابران...

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك زياد بە بى مۆلەت قسە مەكە، كاك على ئىستا ئىمە ئەمە دەخەينە بەر دەستى ئەندامانى بەريزى پەرلەمان و بە دەنگدان دواتر يەكلایى دەبيتەو و تەواو، بېرۆنە سەر ماددەى دواى ئەو.

بەريز محمد سعدالدين انور:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳):

كار بە دەقى ھىچ ياسا و بېريزىك ناكريت كە لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسا يەدا ناكۆك بېت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان كى لە سەر ماددەى (۳) قسەى ھەيە؟ ماددەى چوار بخويئەنەو.

بەريز سارا دلشاد بكر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۴):

ئەم ياسا يە لە رېكەوتى بلاوكردەنەو ھى لە رۆژنامەى فەرمى وەقايەى كوردستان جىبەجى دەكرېت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى كى قسەى ھەيە لە سەر ماددەى چوار؟ ھۆيەكانى دەرچوواندن.

بەريز ليزا فلك الدين صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى دەرچوواندن

لە پېناو دووبارە پەيكەربەندى و رېكخستەنەو ھى چاودېرىكردن و بەدواداچوونى كاروبارى كۆمپانىكانى دلنپايى و گۆرپنى كۆمپانىيەى گشتى دلنپايى بۆ بەريزىو بەرايەتى گشتى لە ھەريم ئەم ياسا يە دەرچوويئەندرا.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان كى قسەى ھەيە؟ بەلى كاك على.

بەريز على حمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ديسان تەئكىد دەكەمەو ھى فەراغى چاودېرى نيە بېرۆن ھەموو كۆمپانىيەكى تەئمين كە ئىستا ئيش دەكات بە عەقدىك ئيش دەكات كە لەگەل وەزارەتى دارايى كردوويەتى لە ھەموو عەقدەكاندا رى و شوپنى چاودېرى ديايكرەو، بۆيە بە راستى ھىچ فەراغىكى چاودېرى نيە بۆ شەريكاتى تەئمين ئەى ئىستا چەند سالە شەريكاتى تەئمين ئيش دەكات كى چاودېرى دەكات؟

يەنى بى چاودىرى بەرپۆهچووه ئەى ئىشى دادگا چىيە؟ بە پى عەقدەكە بروات ناكرىت له
دادگا سكالاً بكات؟

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرىزان زۆر سوپاس بۆ ھەر دوو لیژنەى بەرىز یاسایى و داراییى بەم شیۆه یە کۆتایی بە
دانیشنە کە مان دەھینین.

د. رىواز فائق حسين
سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عىراق

ھىمن ھەورامى
جىگىرى سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عىراق

منى نبى قهوچى
سكرتىرى پەرلەمانى
كوردستان – عىراق

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆتۆکۆلەکان

١٢٤

سالی / ٢٠٢١ - بەرگی سەدو بیست و چوار

چاپی یەكەم / سالی ٢٠٢٣

پېرېست

پروټوڪۆلى دانىشتنى ژماره (۱۲) ى خولى پېنجه مى هەلبژاردن - سى شەممە ۲۰۲۱/۱۲/۲۱ ل ۵
پروټوڪۆلى دانىشتنى ژماره (۱۳) خولى پېنجه مى هەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۱۲/۲۲ ل ۱۵۹

پېدراوه، لیژنه‌ی شاره‌وانی و گواستنه‌وه و گه‌یاندن و گه‌شت و گوزار (۲۰۲۱/۱۲/۲۰) (م‌حی‌الدین حسن یوسف، شیرین یونس عبدالله) مۆلّه‌تیان پېدراوه، لیژنه‌ی شاره‌وانی و گواستنه‌وه و گه‌یاندن (۲۰۲۱/۱۲/۲۰) (سیپان سالم حسن، جنان جبار بویا) مۆلّه‌تیان پېدراوه، لیژنه‌ی ده‌ست پاکی (۲۰۲۱/۱۲/۲۰) (هیڅقیدار احمد سلمان) ئاماده‌نه‌بوو، لیژنه‌ی کاروباری شه‌هیدان و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی (۲۰۲۱/۱۲/۲۰) (له‌نجه ابراهیم عبدالرحمن، شاخه‌وان رۆوف مصطفی، دیاری انور حه‌مه رحیم، عثمان علی اسماعیل) مۆلّه‌تیان پېدراوه، زۆر سوپاس.

به‌رپز د. رپواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌رپزان ئه‌ندامانی په‌رله‌مان، ئاماژه به مادده‌ی (۴۸) داواتان لیده‌که‌م که برپگه‌ی سییهم بکرپته برپگه‌ی یه‌که‌م، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که ئه‌و برپگه‌یه تایبه‌ته به‌ده‌نگدان، وه‌ زۆربه‌ی ئه‌ندامانی په‌رله‌مان له‌ ژووره‌وه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی برپگه‌ی ده‌نگدان ته‌واو بکه‌ین ته‌سه‌ور ده‌که‌م هه‌مووی به‌ نیو کاتژمیریک ته‌واو بیت، هه‌ر به‌رپزیک له‌گه‌ل ئه‌وه‌یه شوینی برپگه‌کان بگۆرپت تکایه‌ ده‌ستی به‌رزکاته‌وه؟ زۆر سوپاس، به‌رپزان ئه‌ندامانی په‌رله‌مان، ده‌ست به‌ جی به‌جیکردنی برپگه‌کانی به‌رنامه‌ی کار ده‌که‌ین، برپگه‌ی یه‌که‌م ده‌نگدان له‌سه‌ر ئه‌م پرۆژه یاسایانه‌ی خواره‌وه به‌پیی حوکمی مادده‌کانی (۹۰، ۹۱، ۹۳، ۹۶، ۹۷) له‌ په‌یره‌وی ناوخوا‌ی په‌رله‌مانی کوردستان، پرۆژه یاسای هه‌مواری یاسای وه‌زاره‌تی دارایی و ئابووری له‌ هه‌ریمی کوردستان، داوا له‌ سه‌رۆکایه‌تی هه‌ردوو لیژنه‌ی دارایی و یاسایی ده‌که‌م به‌رموون بی‌نه شوینی خۆیان، ئه‌و برپگه‌یه ته‌واو ده‌که‌ین دواتر رۆژیک‌ی درپژمان له‌به‌رده‌سته، به‌یانی‌شمان له‌به‌رده‌سته، به‌رپزان، فه‌رموو کاک بژار.

به‌رپز بژار خالد عبدالله:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

بۆ سه‌رۆکایه‌تی په‌رله‌مانی کوردستان، بابه‌ت: راپۆرتی ده‌نگدان، لیژنه‌ی کاروباری یاسایی و لیژنه‌ی دارایی و کاروباری ئابووری، رۆژی دووشه‌ممه، ریکه‌وتی (۲۰۲۱/۱۲/۲۰) کاتژمیر (۱۲) ی نیوه‌رۆ، کۆبوونه‌وه‌ی هاوبه‌شیان ئه‌نجامدا بۆ تاوتویکردن و دارپشتنه‌وه‌ی ئه‌و پېشنیارانه که له‌لایه‌ن ئه‌ندامانی په‌رله‌مانه‌وه پېشکه‌شکراون سه‌باره‌ت به‌ پرۆژه یاسای هه‌مواری یاسای وه‌زاره‌تی دارایی و ئابووری له‌ هه‌ریمی کوردستان_عیراق، له‌ دانیشتنی خویندنه‌وه‌ی دووه‌مدا دوا‌ی گفتوگۆکردن و تاوتویکردن لیژنه‌کان گه‌یشتنه ئه‌م ئه‌نجامانه‌ی خواره‌وه:-
سه‌باره‌ت به‌ ناو‌نیشان هه‌ج پېشنیاریک نییه، وه‌کو خۆی، پرۆژه یاسای هه‌مواری یه‌که‌می یاسای وه‌زاره‌تی دارایی و ئابووری هه‌ریمی کوردستان_عیراق، ژماره (۵) ی سالی (۲۰۱۰).

به‌رپز د. رپواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌رپزان ئه‌ندامانی په‌رله‌مان، سه‌باره‌ت به‌ ناو‌نیشان هه‌ر ئه‌ندامیک‌ی به‌رپزی په‌رله‌مان له‌گه‌ل ئه‌و ناو‌نیشانه‌یه وه‌کو خۆی، چونکه هه‌ج پېشنیاریک نییه، تکایه‌ ده‌ست به‌رزکاته‌وه؟ به‌ ده‌نگی (۶۹) ئه‌ندامی په‌رله‌مان په‌سه‌ندکرا، فه‌رموون.

به‌رپز زیاد جبار محمد:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

سه‌باره‌ت به‌ مادده‌ی یه‌که‌ هه‌ج پېشنیاریک نییه، وه‌کو خۆی.

ماددەى (۱):

دەقى ماددەى (۱۵) يەمى ياسا كە ھەلدەوشىتتە ۋە ۋە ئەمەى خوار ۋە جىگەى دەگرىتتە ۋە.

ماددەى (۱۵):

بەپىۋەبەراپەتەى گىشتى كاروبارى دىنبايى (تأمين):

يەكەم: بەپىۋەبەرىكى گىشتى بەپىۋەى دەبات كە لاىەنى كەم ھەلگىرى بىروانامەى زانكۆيى بەرايى بىت ۋە لە ياسا يان كارگىپى ۋە ئابوورى، ۋە ئەزموون پىسپورى ھەبىت، ۋە چاودىرى كۆمپانىكانى دىنبايى چالاكىيەكانى ۋە بەدوداچوونىيان دەكات.

دووم: بەپىۋەبەراپەتەى دىنبايى شوينى لىقەكانى كۆمپانىياى گىشتى دىنبايى لە پارىزگاكان ۋە ئىدارە سەربەخۇكان دەگرىتتە ۋە دەخرىتتە سەر بەپىۋەبەراپەتەى گىشتى كاروبارى دىنبايى.

بەپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ماددەى يەك ھىچ پىشنىارىك نىبە ۋە كە ۋە ۋە بەپىز سەرۋكى لىزىنەى دارايى خويىندىە ۋە، ھەر بەپىزىكى لەگەلە تىكايە دەست بەرزكاتتە ۋە؟ بە دەنگى (۷۴) ئەندامى پەرلەمان پەسەندىكرا، زۆر سوپاس، ماددەى دواتر فەرموو.

بەپىز زىاد جبار محمد:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دوو ھىچ پىشنىارىك نىبە ۋە كە خۇى.

ماددەى (۲):

پىۋىستە لەسەر لاىەنە پەيوەندىدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جى بەجى بىرىت.

بەپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ھەر ئەندامىكى پەرلەمان لەگەلە ماددەى دوومە ۋە كە تىكايە دەست بەرزكاتتە ۋە؟ بە دەنگى (۷۲) ئەندامى پەرلەمان پەسەندىكرا، زۆر سوپاس، ماددەى دواى ئەو، فەرموو.

بەپىز زىاد جبار محمد:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى سى ھىچ پىشنىارىك نىبە ۋە كە.

ماددەى (۳):

كار بە دەقى ھىچ ياسا ۋە بىرىارىك ناكىرىت لەگەلە حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكوك بىت.

بەپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ماددەى سى ھەر ئەندامىكى بەپىزى پەرلەمانى لەگەلە تىكايە دەست بەرزكاتتە ۋە؟ بە دەنگى (۷۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەندىكرا، فەرموو.

بەپىز لىزا فلك الدىن صابر:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوار ھىچ پېشنيارىك نىيە، وەكو خۇى.

ماددەى (۴):

ئەم ياسايە لە رېككەوتى بلاوكردنه وەى لە رۇژنامەى فەرمى وەقائىعى كوردستان جى بەجى دەكرىت.

بەريز د.ريواز فائق حسين:

دەنگى (۷۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، فەرموون.

بەريز ليزا فلك الدين صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ھۆيەكانى دەرچوواندن ھىچ پېشنيارىك نىيە، وەكو خۇى.

ھۆيەكانى دەرچوواندن:

لە پېناو دووبارە پەيكەر بەندى و رېكخستنه وەى چاودېرىكردن و بەدواداچوونى كاروبارى كۆمپانيكانى دۇنيايى و گۆرپنى كۆمپانياي گشتى دۇنيايى بۇ بەريو بەرايەتى گشتى لە ھەريمى كوردستان ئەم ياسايە دەرچوويئندرا.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، ھەر كەسيك لەگەل ھۆيەكانى دەرچوواندەن وەكو خۇى ھىچ پېشنيارىك نىيە تەكايە دەست بەرزكاتەو؟ بە دەنگى (۷۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، زۇر سوپاس، بەريزان، ھەر بەريزيك لەگەل كۆى ياسايەكەيە با بفەرموويئ دەست بەرزكاتەو؟ بە دەنگى (۸۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، زۇر سوپاس بۇ سەرۆكايەتى ليژنەى دارايى، فەرموون بگەريئەو شويئى خۇتان، سەرۆكايەتى ليژنەى كشتوكال فەرموون بۇ سەر سەكۆى ليژنەكان، بەريزان با ئەو دوو بېرگەيە تەواو بگەين ھەموو قسەكانتان وەردەگرين، فەرموو كاك بزار.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان، بابەت: راپورتى دەنگدان، ليژنەى كاروبارى ياسايى و ليژنەى كشتوكال و ئاودېرى، رۇژى دووشەممە، رېكەوتى (۲۰۲۱/۱۲/۲۰) كاتژمير (۱۰) يىش نيوەرۇ، كۆبوونەو ھى ھاوبەشيان ئەنجامدا بۇ تاوتويئكردن و دارشتنەو ھى ئەو پېشنيارانە كە لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانەو پېشكەشكراون سەبارەت بە پېرۇژە ياساي سەرپەرشتيكردى پېرۇژەكانى كشتوكالى لە ھەريمى كوردستان_عيراق، لە دانىشتنى خويئندەو ھى دوو ھەمدا دواى گەتوگۆكردن و تاوتويئكردن ليژنەكان گەيشتنە ئەم ئەنجامانەى خوارەو.

سەبارەت بە ناوئيشان سى پېشنيار ھەيە، پېشنيارى يەكەم بەم شىوئەيە: پېرۇژە ياساي سەرپەرشتيكردى پېرۇژە كشتوكاليەكان لە ھەريمى كوردستان_عيراق، پېشنيارى دوو ھەم: پېرۇژە ياساي دۆزبنەو ھى ھەلى كار بۇ دەرچووانى بەشى كشتوكالى و ئيتەرنەرى لە ھەريمى